

Tradus și revizuit de IER (ier.gov.ro)

CURTEA EUROPEANĂ A DREPTURILOR OMULUI

SECȚIA A PATRA

CAUZA GIURGI ÎMPOTRIVA ROMÂNIEI

(Cererea nr. 40124/13)

HOTĂRÂRE

STRASBOURG

6 octombrie 2020

Hotărârea este definitivă. Aceasta poate suferi modificări de formă.

În cauza Giurgi împotriva României,

Curtea Europeană a Drepturilor Omului (Secția a patra), reunită într-o cameră compusă din:

Faris Vehabović, *președinte*,

Iulia Antoanella Motoc,

Carlo Ranzoni, *judcători*,

și Ilse Freiwirth, *grefier adjunct de secție*,

Având în vedere cererea (nr. 40124/13) îndreptată împotriva României, prin care un resortisant al acestui stat, domnul Silviu-Alexandru Giurgi („reclamantul”), a sesizat Curtea la 13 iunie 2013, în temeiul art. 34 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale („Convenția”),

Având în vedere decizia de a aduce prezenta cerere la cunoștința Guvernului român,

Având în vedere observațiile părților,

după ce a deliberat în camera de consiliu la 15 septembrie 2020,

pronunță prezenta hotărâre, adoptată la aceeași dată:

INTRODUCERE

1. Cererea privește o procedură de contestare a unei amenzi contravenționale aplicate reclamantului pentru tulburarea ordinii publice.

ÎN FAPT

2. Reclamantul s-a născut în 1984 și locuiește în București. A fost reprezentat de domnul V. Tudor, avocat în același oraș.

3. Guvernul român („Guvernul”) a fost reprezentat de agenții guvernamentali, cel mai recent de doamna O.F. Ezer, din cadrul Ministerului Afacerilor Externe.

4. La 15 ianuarie 2012, în jurul orelor 22.30, reclamantul, însoțit de mai mulți prieteni, se pregătea să se întoarcă acasă după ce își petrecuse seara într-o cafenea din centrul Bucureștiului. În același timp, în centrul orașului avea loc o manifestație antiguvernamentală neautorizată, care a dus la intervenția poliției și a jandarmeriei.

5. Reclamantul afirmă că nu a avut nicio legătură cu manifestația, în timp ce Guvernul susține că a participat la aceasta.

6. Reclamantul, împreună cu mai mulți prieteni, a fost reținut de forțele de ordine și dus la o secție de poliție, unde agenți de poliție l-au fotografiat și i-au luat amprente digitale.

7. Un jandarm a întocmit un proces-verbal prin care i-a fost aplicată reclamantului o amendă contravențională de 500 lei românești (adică 115 euro), în conformitate cu art. 26 alin. 1 lit. e) din Legea nr. 60/1991 privind organizarea și desfășurarea adunărilor publice. S-a menționat că persoana în cauză, „care se afla în Piața U., în stația de tramvai, a instigat la acțiuni violente împotriva forțelor de ordine”. Reclamantul a semnat procesul-verbal, dar a precizat că contestă faptele reținute împotriva sa. A părăsit secția de poliție după miezul nopții.

8. Reclamantul a contestat amenda în fața judecătoriei de sector competente din București. El a susținut că fusese reținut și dus la secția de poliție în mod abuziv când se întorcea acasă, că nu participase la manifestație și că se legitimase la solicitarea jandarmilor. A afirmat că procesul-verbal întocmit era unul stereotip și a adăugat că, din imaginile filmate la manifestație, difuzate la televizor, reieșea că jandarmii reținuseră „din exces de zel” toți oamenii care se aflau în Piața U.

9. Jandarmeria s-a apărat, susținând că un grup de oameni aflați în Piața U., printre care și reclamantul, tulburaseră ordinea publică și aruncaseră cu proiectile înspre forțele de ordine.

HOTĂRÂREA GIURGI ÎMPOTRIVA ROMÂNIEI

10. La ședința din 18 septembrie 2012, instanța l-a audiat pe C.M. la solicitarea reclamantului. Acest martor a declarat că se afla împreună cu reclamantul atunci când jandarmii i-au reținut, în opinia sa, în mod abuziv. A afirmat că ei nu participaseră la manifestație și nici nu instigaseră la violență. A adăugat că a fost dus împreună cu reclamantul la secția de poliție și că a făcut, de asemenea, obiectul unui proces-verbal. Cu toate acestea, nu i-ar fi fost comunicat niciodată acest proces-verbal.

11. Printr-o sentință din 18 septembrie 2012, instanța a admis contestația și a anulat amenda. Bazându-se, în principal, pe declarațiile lui C.M., care confirmau versiunea reclamantului cu privire la fapte, instanța a constatat că persoana în cauză a răsturnat prezumția de temeinicie a procesului-verbal întocmit la 16 ianuarie 2012.

12. Jandarmeria a declarat recurs în fața Tribunalului București. Aceasta a susținut că judecătoria și-a bazat în mod eronat sentința pe mărturia lui C.M. A susținut că acest martor nu era de încredere, întrucât a declarat că nu primise procesul-verbal care îl privea, deși acest document îi fusese comunicat prin afișarea la domiciliul său. În această privință, a precizat că, la 31 ianuarie 2012, un jandarm s-a deplasat la domiciliul lui C.M. și că, întrucât acesta nu era acasă și având în vedere refuzul unui martor de a semna dovada comunicării, acesta a procedat la comunicarea procesului-verbal prin afișare.

13. Reclamantul a solicitat respingerea recursului. A arătat că C.M. nu a ascuns faptul că și el fusese sancționat și a susținut că jandarmeria nu a reușit să facă dovada că C.M. primise într-adevăr procesul-verbal.

14. Printr-o decizie definitivă din 17 decembrie 2012, tribunalul a admis recursul și a confirmat amenda.

15. A respins declarațiile lui C.M. pe motiv că acest martor nu era de încredere. Acesta a considerat că probele depuse la dosar de jandarmerie puneau sub semnul întrebării credibilitatea martorului. A adăugat că mărturia lui C.M. era subiectivă, deoarece acesta fusese sancționat pentru aceleași fapte precum cele imputate reclamantului.

16. Tribunalul a concluzionat că reclamantul, care beneficiase de toate garanțiile de apărare, nu a răsturnat prezumția de temeinicie a procesului-verbal din 16 ianuarie 2012.

17. La 18 martie 2013, reclamantul a plătit amenda.

CADRUL JURIDIC ȘI PRACTICA INTERNE RELEVANTE

18. Dreptul și practica interne relevante în materie de contravenții și evoluția acestora sunt prezentate la punctele 29-40 din hotărârea în cauza *Anghel împotriva României* (nr. 28183/03, 4 octombrie 2007).

19. La momentul faptelor, dispozițiile relevante în speță din Legea nr. 60/1991 privind organizarea și desfășurarea adunărilor publice erau redactate astfel:

Art. 25

„Încălcarea dispozițiilor prezentei legi atrage, după caz, răspunderea disciplinară, contravențională, civilă sau penală.”

Art. 26

„Constituie contravenții următoarele fapte, dacă nu sunt săvârșite în astfel de condiții încât, potrivit legii penale, să întrunească elementele constitutive ale unor infracțiuni:

[...]

e) instigarea prin orice mijloace, inițierea sau recurgerea la acțiuni violente sau alte manifestări, cu intenția de zădărnici ori tulburare, în orice mod, a adunărilor publice;

[...]

Contravențiile prevăzute la alin. 1 [...] lit. e) [se sancționează] cu amendă de la 500 la 5 000 lei. ”

ÎN DREPT

I. CU PRIVIRE LA PRETINSA ÎNCĂLCARE A ART. 6 § 1 DIN CONVENȚIE

20. Reclamantul susține că procedura nu a îndeplinit cerințele unui proces echitabil în materie penală din cauza faptului că martorul C.M. nu a fost audiat de către instanța care a soluționat cauza în ultimă instanță. Acesta invocă art. 6 din Convenție, formulat după cum urmează, în părțile sale relevante:

„Orice persoană are dreptul la judecarea în mod echitabil [...] a cauzei sale, de către o instanță [...] care va hotărî fie asupra încălcării drepturilor și obligațiilor sale cu caracter civil, fie asupra temeiniciei oricărei acuzații în materie penală împotriva sa. ”

A. Cu privire la admisibilitate

21. Guvernul apreciază, în primul rând, că art. 6 § 1 din Convenție nu este aplicabil în speță din perspectiva laturii sale penale. Acesta afirmă că dispoziția pe baza căreia a fost sancționat reclamantul (supra, pct. 19) intră în sfera domeniului contravențiilor și nu a dreptului penal. Acesta admite că Legea nr. 60/1991 are o aplicabilitate generală, dar consideră că valoarea redusă a amenzii o exclude din sfera penală.

22. Reclamantul nu a formulat comentarii în replică la argumentele Guvernului. Acesta susține că, în conformitate cu jurisprudența Curții, amenda care i-a fost aplicată intră în sfera dreptului penal.

23. Curtea reamintește că, potrivit jurisprudenței sale constante, existența sau inexistența unei „acuzații în materie penală” trebuie să fie apreciată pe baza a trei criterii, denumite în mod curent „criteriile *Engel*” (*Engel și alții împotriva Țărilor de Jos*, 8 iunie 1976, seria A nr. 22), și anume încadrarea juridică a infracțiunii în dreptul intern, însăși natura infracțiunii și gradul de severitate a sancțiunii pe care riscă să o primească persoana în cauză. Al doilea și al treilea criteriu sunt alternative și nu neapărat cumulative. Pentru ca art. 6 să se aplice, este suficient ca infracțiunea în cauză să fie penală, prin natura sa, ori să fi expus persoana în cauză la o sancțiune care, prin însăși natura și gravitatea sa, face parte în general din materia penală [*Ezeh și Connors împotriva Regatului Unit* (MC), nr. 39665/98 și 40086/98, pct. 86, CEDO 2003-X și *Jussila împotriva Finlandei* (MC), nr. 73053/01, pct. 31, CEDO 2006-XIV].

24. În speță, Curtea constată în primul rând că dreptul intern nu atribuie o conotație „penală” contravenției pentru care i s-a aplicat o amendă reclamantului. Cu toate acestea, dispozițiile din dreptul intern au doar o valoare relativă și, prin urmare, nu sunt decisive (a se vedea, printre altele, *Öztürk împotriva Germaniei*, 21 februarie 1984, pct. 52, seria A nr. 73).

25. În continuare, aceasta subliniază că norma de drept în temeiul căreia a fost sancționat reclamantul are ca scop asigurarea ordinii în timpul manifestațiilor publice. Ca atare, această normă se aplică tuturor cetățenilor și nu unui anumit grup cu statut special.

26. Curtea constată, de asemenea, că amenda aplicată reclamantului nu viza repararea pecuniară a unui prejudiciu, ci avea, în esență, un scop disuasiv și punitiv (a se vedea, *mutatis mutandis*, *Ziliberberg împotriva Moldovei*, nr. 61821/00, pct. 33, 1 februarie 2005). În plus, împrejurările în care a fost aplicată amenda conferă sancțiunii în cauză o conotație penală. În această privință, Curtea observă că reclamantul a fost reținut într-un loc public și a fost dus la o secție de poliție, unde a fost fotografiat și i-au fost luate amprentele de către agenți de poliție (supra, pct. 6 și, *mutatis mutandis*, *Ziliberberg*, citată anterior, pct. 34).

27. Prin urmare, Curtea consideră că amenda în litigiu avea un caracter punitiv, prin care se disting, de regulă, sancțiunile penale.

28. În ceea ce privește argumentele Guvernului potrivit cărora valoarea amenzii era scăzută, iar reclamantul nu risca o pedeapsă cu închisoarea, Curtea reamintește că acest lucru nu este totuși, în sine, determinant în sensul aplicabilității laturii penale a art. 6 din Convenție, întrucât, astfel cum a subliniat în repetate rânduri, caracterul relativ diminuat al mizei nu poate să anuleze caracterul penal intrinsec al unei infracțiuni (a se vedea, printre altele, *Öztürk*, citată anterior, pct. 54, și *Lutz împotriva Germaniei*, 25 august 1987, pct. 55, seria A nr. 123, și *Jussila*, citată anterior, pct. 31).

29. În lumina acestor elemente, Curtea consideră că natura generală a dispoziției legale în temeiul căreia a fost sancționat reclamantul în speță, precum și scopul disuasiv și punitiv al sancțiunii aplicate, sunt suficiente pentru a demonstra că încălcarea în cauză avea un caracter penal din perspectiva art. 6 din Convenție, care este așadar aplicabil.

30. Constatând că prezenta cerere nu este în mod vădit nefondată și că nu prezintă niciun alt motiv de inadmisibilitate în sensul art. 35 din Convenție, Curtea o declară admisibilă.

B. Cu privire la fond

31. În opinia reclamantului, faptul că tribunalul i-a respins contestația privind procesul-verbal întocmit la 16 ianuarie 2012, fără să îl fi audiat pe martorul C.M., constituie o încălcare a dreptului său la un proces echitabil.

32. Guvernul apreciază că garanțiile fundamentale ale unui proces echitabil au fost respectate în cadrul procedurii de contestare a procesului-verbal în cauză. Acesta afirmă că tribunalul a motivat respingerea mărturiei lui C.M. pe baza documentelor depuse la dosar de jandarmerie (supra, pct. 12).

33. Curtea face trimitere la principiile generale care reglementează modalitățile de aplicare a art. 6 din Convenție în cadrul procedurilor de apel, pe care le prezintă în hotărârea în cauza *Găitânaru împotriva României* (nr. 26082/05, pct. 26-28, 26 iunie 2012). Aceasta reamintește că în orice sistem de drept există prezumții de fapt și de drept și că, în principiu, Convenția nu se opune acestora, însă în materie penală obligă statele contractante să nu depășească un anumit prag (*Nicoleta Gheorghe împotriva României*, nr. 23470/05, pct. 30, 3 aprilie 2012, și jurisprudența citată acolo).

34. În speță, Curtea subliniază că reclamantul a contestat procesul-verbal de contravenție din 16 ianuarie 2012, căruia îi era atribuită o prezumție de temeinicie relativă.

35. Judecătoria, bazându-se, în principal, pe declarațiile martorului apărării, C.M., a considerat că reclamantul a răsturnat această prezumție și a demonstrat că nu instigase la acțiuni violente împotriva forțelor de ordine (supra, pct. 11).

36. Tribunalul, care a examinat recursul jandarmeriei, a admis argumentele acesteia din urmă și a infirmat hotărârea pronunțată în primă instanță, pe motiv că martorul sus-menționat nu era credibil (supra, pct. 15).

37. În acest context, Curtea reamintește că persoanele care au responsabilitatea de a decide asupra vinovăției sau a nevinovăției unui acuzat trebuie, în principiu, să fie în măsură să audieze martorii personal și să evalueze credibilitatea acestora. Evaluarea credibilității unui martor este o sarcină complexă care, în general, nu poate fi dusă la bun sfârșit prin simpla lectură a unor declarații scrise (*Dan împotriva Moldovei*, nr. 8999/07, pct. 33, 5 iulie 2011). Desigur, există cazuri în care este imposibilă ascultarea unui martor de către o instanță, de exemplu dacă persoana în cauză a decedat sau pentru a-i respecta dreptul de a nu se autoincrimina [*Craxi împotriva Italiei (nr. 1)*, nr. 34896/97, pct. 86, 5 decembrie 2002, și *Dan*, citată anterior, pct. 33]. Cu toate acestea, Curtea consideră că situația este diferită în speță.

38. În ceea ce privește motivele invocate de tribunal pentru respingerea mărturiei lui C.M. (supra, pct. 15), Curtea subliniază în primul rând că martorul nu a negat niciodată că ar fi fost sancționat pentru fapte similare (supra, pct. 10).

39. În ceea ce privește al doilea motiv, Curtea constată că niciun element din dosarul din fața instanțelor interne nu atesta primirea de către C.M. a procesului-verbal referitor la acesta. Guvernul nu a prezentat niciun element care să arate că tribunalul a dat dovadă de suficientă diligență pentru a asigura această primire. În fapt, tribunalul s-a îndoit de sinceritatea acestui martor doar pentru că notificarea prin afișare era o modalitate de notificare legală. Or, Curtea reamintește că, în numeroase cauze, a considerat că notificarea prin afișare, astfel cum este prevăzută de dreptul intern, nu este întotdeauna fiabilă și că poate aduce atingere art. 6 din Convenție (a se vedea, de exemplu, *S.C. Raïssa M. Shipping S.R.L. împotriva României*, nr. 37576/05, pct. 31 și urm., 8 ianuarie 2013, *Timar și alții împotriva României*, nr. 26856/06 și alte 7 cereri, pct. 20, 28 februarie 2017, și *Hulpe și alții împotriva României*, nr. 24838/10 și alte 4 cereri, pct. 20, 27 februarie 2018).

40. Ținând seama de faptul că era vorba despre singura mărturie a unei persoane care asistase direct la evenimentele în litigiu, Curtea consideră că, înainte de a o respinge, tribunalul ar fi trebuit să audieze martorul personal.

41. Prin urmare, Curtea apreciază că faptul că tribunalul nu l-a audiat pe C.M., înainte de a-l declara vinovat pe reclamant, a limitat semnificativ dreptul acestuia din urmă la apărare (*Destrehem împotriva Franței*, nr. 56651/00, pct. 45, 18 mai 2004, *Dan*, citată anterior, pct. 31-35, și *Lazu împotriva Republicii Moldova*, nr. 46182/08, pct. 36-44, 5 iulie 2016).

42. În consecință, a fost încălcat art. 6 § 1 din Convenție.

II. CU PRIVIRE LA APLICAREA ART. 41 DIN CONVENȚIE

43. Art. 41 din Convenție prevede:

„În cazul în care Curtea declară că a avut loc o încălcare a Convenției sau a protocoalelor sale și dacă dreptul intern al înaltei părți contractante nu permite decât o înlăturare incompletă a consecințelor acestei încălcări, Curtea acordă părții lezate, dacă este cazul, o reparație echitabilă.”

44. Reclamantul solicită 120 de euro (EUR) cu titlu de despăgubire pentru prejudiciul material pe care consideră că l-a suferit. El arată că această sumă corespunde amenzii care i-a fost aplicată și pe care a plătit-o. De asemenea, solicită 300 EUR cu titlu de despăgubire pentru prejudiciul moral pe care le consideră că l-a suferit. Acesta nu solicită nicio sumă cu titlu de cheltuieli de judecată.

45. Guvernul consideră că reclamantului nu i se poate acorda nicio sumă cu titlu de despăgubire pentru prejudiciul material. Referitor la cererea de reparare a prejudiciului moral, acesta consideră că o eventuală constatare a încălcării art. 6 § 1 din Convenție ar constitui în sine o reparație echitabilă suficientă.

46. Curtea observă că, în speță, singurul temei care trebuie reținut pentru acordarea unei reparații echitabile constă în faptul că reclamantul nu a beneficiat de garanțiile unui proces echitabil în sensul art. 6 § 1 din Convenție. În ceea ce privește prejudiciul material invocat, Curtea nu poate face speculații cu privire la soluția la care s-ar fi ajuns în cadrul procedurii dacă nu ar fi fost încălcată Convenția (a se vedea, *mutatis mutandis*, *Alexe împotriva României*, nr. 66522/09, pct. 48, 3 mai 2016). Prin urmare, nu este necesar să i se acorde reclamantului o despăgubire cu acest titlu.

47. În ceea ce privește cererea referitoare la prejudiciul moral, deși Curtea nu poate face speculații cu privire la soluția procesului la care s-ar fi ajuns dacă ar fi fost respectate garanțiile de la art. 6 § 1 din Convenție, aceasta apreciază totuși că este rezonabil să se considere că

HOTĂRÂREA GIURGI ÎMPOTRIVA ROMÂNIEI

persoana în cauză a suferit un prejudiciu moral real în cadrul procesului respectiv (*Alexe*, citată anterior, pct. 50). În consecință, Curtea îi acordă reclamantului suma solicitată cu acest titlu, și anume 300 EUR.

48. Curtea consideră necesar ca rata dobânzilor moratorii să se întemeieze pe rata dobânzii facilității de împrumut marginal practică de Banca Centrală Europeană, majorată cu trei puncte procentuale.

PENTRU ACESTE MOTIVE, ÎN UNANIMITATE, CURTEA

1. *declară* cererea admisibilă;
2. *hotărăște* că a fost încălcat art. 6 § 1 din Convenție;
3. *hotărăște*
  - a) că statul pârât trebuie să îi plătească reclamantului, în termen de trei luni, suma de 300 EUR (trei sute de euro), care trebuie convertită în moneda statului pârât la rata de schimb aplicabilă la data plății, plus orice sumă ce poate fi datorată cu titlu de impozit pentru această sumă;
  - b) că, de la expirarea termenului menționat și până la efectuarea plății, aceste sume trebuie majorate cu o dobândă simplă, la o rată egală cu rata dobânzii facilității de împrumut marginal practică de Banca Centrală Europeană, aplicabilă pe parcursul acestei perioade și majorată cu trei puncte procentuale;
4. *respinge* cererea de acordare a unei reparații echitabile pentru celelalte capete de cerere.

Redactată în limba franceză, apoi comunicată în scris la 6 octombrie 2020, în temeiul art. 77 § 2 și § 3 din Regulament.

Ilse Freiwirth
Grefier adjunct

Faris Vehabović
Președinte